

STORTINGET

Representantforslag 117 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentant Une Bastholm

Dokument 8:117 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innfri klimastreikernes krav

Til Stortinget

Bakgrunn

Fredag 22. mars 2019 streiket 40 000 norske skoleelever for klimaet. Med slagord som «The oceans are rising and so are we» og «Hvorfor studere for en framtid vi ikke har» gikk klimademonstrasjonen inn i norgeshistorien som den kanskje viktigste noensinne. Klimastreikernes krav er tydelige og vil gi betydelige bidrag til å få ned både de norske og de globale utslippene. Kravene er også basert på en erkjennelse av at Norge har et historisk ansvar for klimaendringene, og at Norge har en klimagjeld til verdenssamfunnet som krever at Norge bidrar mer enn de fleste andre land. Forslagsstiller foreslår derfor å innfri kravene på følgende måte:

Kutt norske klimautslipp med 60 prosent innen 2030 med et klimabudsjett

Forslagsstiller mener Stortinget bør støtte klimastreikernes krav, og viser til at Miljøpartiet de Grønne har programfestet å redusere utslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990. Klimastreikernes krav under skolestreiken var 55–65 prosent utslippskutt. Samtidig er Natur og Ungdoms krav 60 prosent sammenlignet med 1990-nivå.

Forslagsstiller støtter prinsippet om at Norge skal forplikte seg til å kutte mer enn halvparten av norske ut-

slipp innen 2030, sammenliknet med 1990-nivå, siden Norge har et større historisk ansvar for klimaendringene enn mange andre land. Norge har også en større omstillingsevne og økonomisk kapasitet til raske kutt, og svært gode naturgitte forutsetninger for å bli et nullutslippssamfunn.

Miljøpartiet De Grønne har stått i spissen for innføringen av klimaloven i Norge og mener at den må forsterkes med krav om at Norge skal styres etter sektorvise klimabudsjetter som leverer på kuttmålene – akkurat slik det rød-grønne byrådet styrer Oslo kommune etter et klimabudsjett hvor utslippene skal reduseres med hele 95 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå. Oslo er blitt trukket frem som et internasjonalt klimaforbilde. Det må også Norge ha som mål.

Forslagsstiller foreslår derfor at regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 skal styre etter årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 prosent innen 2050.

Ansvarlig og styrt avvikling av norsk oljevirkosomhet for å kutte globale utslipp

Klimastreikerne krever stans i utdeling av oljelisenser. Dette er et nødvendig og fornuftig tiltak for å få ned de globale utslippene og for å bidra til at Norge ligger i front i den grønne omstillingen.

Oljeutvinning er den største kilden til forurensing i Norge. Hvert år bidrar norsk olje og gass til over 500 millioner tonn CO₂-utslipp i utlandet. Det er nesten ti ganger mer enn alle utslipp på norsk sokkel. Klimaforskerne advarer om at nesten all fossil energi må bli liggende for å unngå katastrofale klimaendringer. I 2018 konkluderte ti norske toppøkonomer i fagtidsskriftet Sam-

funnsøkonomen: Å kutte i norsk oljeproduksjon betyr mindre, ikke mer klimautslipp. Ikke bare det: Det kan være blant de billigste alternativene om Norge ønsker å få ned klimagassutslippene globalt. Dette var altså konklusjonen fra tunge fagmiljøer som Økonomisk institutt i Oslo, Statistisk sentralbyrå og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

Miljøpartiet De Grønne har lenge vært alene om å foreslå en ansvarlig og planmessig utfasing av norsk oljevirksomhet og ser at dette synet nå har stadig større støtte i befolkningen, spesielt blant de yngre.

Det er svært oppløftende at ungdomspartiene også i stadig større grad støtter en styrt avvikling og stans i leting etter olje. I oktober i 2018 vedtok AUF å kjempe for en styrt avvikling av oljeindustrien innen 2035. En måned senere gikk Venstres og Kristelig Folkepartis ungdomspartier ut med sine krav til en ny regjeringsplattform: full stans i oljeleting og nei til alle nye konsesjoner på norsk sokkel. Sosialistisk Ungdom, Senterungdommen, Grønn Ungdom og Rød Ungdom har alle før det krevd at Norge ikke skal åpne nye olje- og gassfelt. I en undersøkelse publisert i Klassekampen svarer hele 34 prosent ja på spørsmålet «Bør Norge slutte å lete etter nye olje- og gassforekomster?».

Forslagsstiller foreslår derfor en ansvarlig og styrt avvikling av norsk oljevirksomhet ved umiddelbart å stanse tildeling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.

En ansvarlig og styrt avvikling av norsk oljevirksomhet bør også avlyse alle muligheter for å konsekvensutrede nye havområder etter petroleumsloven og innføre varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja og andre sårbare og verdifulle havområder mot petroleumsvirksomhet. Dette må skje samtidig som ny, fornybar industri får bedre støtteordninger og oppstartsmidler.

Norge må betale sin klimagjeld med klimafinansiering i u-land

Klimastreikerne krever 65 mrd. kroner årlig fra Norge til klimafinansiering i u-land.

Stockholm Environment Institute har skrevet rapporten «Norway's Fair Share of meeting the Paris Agreement» på oppdrag fra Kirkens Nødhjelp, Regnskogfondet, Naturvernforbundet og Forum for utvikling og miljø. Rapporten presenterer en utredning av hva som er Norges rettfærdige andel av de globale utslippskuttene som er nødvendige for å begrense global oppvarming til 1,5 °C over førindustrielt nivå. I tillegg beregner den Norges rettfærdige andel av kostnadene for at utviklingsland skal få tilpasse seg til et endret klima, som Paris-avtalen forplikter Norge til å bidra til. Den rettfærdige andelen er beregnet ut ifra hvor mye klimagasser ulike land har sluppet ut fram til nå, og hvor stor økonomisk

kapasitet de har til å bidra med løsningene på klimakrisen.

Norge har kun 0,07 prosent av verdens befolkning. Rapporten kommer derimot fram til at landet må bidra med kutt i klimagassutslippene tilsvarende 0,65 prosent av verdens totale kutt. Med andre ord har Norge et ansvar som er nesten ti ganger større enn folketallet skulle tilsi.

For å oppfylle landets del av det globale ansvaret må Norge bidra til klimagassutslipp tilsvarende 430 prosent av nasjonale utslipp innen 2030. Dette ligger langt over norske klimamål i dag og sier noe om hvor omfattende Norges ansvar er. Et av Norges nasjonale miljømål er å kutte minst 40 prosent av utslippene innen 2030. Men regjeringen har også sagt at de kan oppfylle målet gjennom kjøp og salg av kvoter med EU, så egentlig har man ikke noe reelt kutt mål for Norges samlede innenlandske utslipp. Rapporten anslår at Norges mål må økes til minst 53 prosent for å være i tråd med landets rettfærdige bidrag, og at alt dette må tas nasjonalt. Forslagsstiller foreslår i dette dokumentet å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030.

Resten av kuttene på 430 prosent må oppnås ved å finansiere utslippsreduksjoner i andre land. Rapporten anslår at prislappen kan være opp mot 50 mrd. kroner i året for å realisere disse utslippskuttene.

Norges rettfærdige andel av kostnadene for at utviklingsland skal få tilpasse seg til et endret klima, som Paris-avtalen forplikter landet til å bidra til, er også beregnet i rapporten. Konservative anslag viser at Norge må bidra med nærmere 15 mrd. kroner i året til klimatilpassning. Dette kommer i tillegg til de 50 mrd. kronene til utslippsreduksjon.

Forslagsstiller støtter dette og mener den beste måten å gjøre dette på er å innføre en ordning fra og med 2020 hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres årlig fra oljefondet til klimatiltak i utviklingsland. I 2018 ville to prosent vært ca. 74 mrd. kroner. Forslagsstiller foreslår derfor at det i 2020 skal overføres 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond. Forslagsstiller understreker at klimabidraget skal komme i tillegg til den ordinære bistanden.

Må invitere ungdom på høring

Forslagsstiller mener det er viktig at de klimastreikende ungdommene får reell mulighet til å påvirke den politiske prosessen rundt dette forslaget, og mener det bør settes av tid til ungdomsorganisasjoner i en høring i forbindelse med Stortingets behandling av dette forslaget.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 prosent innen 2050.
2. Stortinget ber regjeringen umiddelbart stanse tilde-ling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.
3. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om permanent vern mot petroleumaktivitet i særlig verdifulle og sårbare havområder, som Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen, polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen samt Skagerrak.
4. Stortinget ber regjeringen fra og med forslag til statsbudsjett for 2020 innføre en klimaprocent hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres årlig fra oljefondet til klimatiltak i utviklingsland, for å bidra med Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene.
5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond.
6. Stortinget ber regjeringen utrede hva som er Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene, og i forslag til statsbudsjett for 2020 redegjøre for en modell for å fastsette årlige bidrag og for hvordan disse kan benyttes til klimatiltak i utviklingsland.

9. april 2019

Une Bastholm

